

Polishögskolan
Grundutbildningen

Examensarbete

HT 2008

Handledare:

Polisen VS Supportrarna

Sakarias Brattgård

Fredrik Bäckström

Andreas Johansson

Abstract

Uppsatsens syfte är att genom fyra intervjuer skapa ett diskussionsunderlag kring polisens arbete med supportervåld kring fotbollsmatcher. Supportervåldet har ökat och våldet har krupit allt längre ner i åldrarna, polisen har ökat sina ansträngningar för att stävja den våldsspiral som uppstått och har kommit på god väg. En intervju med supporterpolisen på Kungsholmen ger oss polisens syn på arbetet runt matcherna. Två andra intervjuer med Stockholms största supporterföreningar och en säkerhetsansvarig på en av klubbarna ger oss supporterns syn på polisens arbete samt på hur dom inom föreningarna jobbar för att minska våldet. Supportrarna får också chansen att komma med råd och tips till polisen hur de skall vidare utveckla sitt arbete. Resultatet tyder på att polisens jobb uppskattas av supportrarna men att det finns punkter som det absolut går att jobba vidare med. I vår diskussion tar vi upp punkter som vi sammanställt.

Inledning/Bakgrund	4
Syfte/Frågeställningar	7
Metod	9
Resultat	10
Analys.....	21
Diskussion	23
Källförteckning	27

Inledning

Vi är tre polisstudenter som är mycket fotbollsintresserade och när vi valde examensarbete så ville vi skriva om något som intresserar oss, därför föll valet på fotboll. Och för att få med en polisiär ”touch” på det hela valde vi att skriva om supportertrarnas uppfattning om polisen arbete. Vi har gjort fyra intervjuer, en med supporterpolisen som har berättat hur dem jobbar. För att avgränsa oss har vi valt att skriva hur polisen i Stockholm jobbar samt att vi har valt att intervjua medlemmarna från Hammarby IF:s och AIK:s supporterförening samt Djurgårdens säkerhetsansvarige för klubben. Vi har intervjuat en person från var och en av dessa organisationer. För att förbereda dig som läser denna undersökning så har vi sammanställt en liten beskrivning av hur polisen och klubbarna jobbar runt matcherna.

Bakgrundsinformation

Senaste åren har polisen ansträngt sig för att minska oroligheterna kring fotbollsmatcher, detta arbete har varit framgångsrikt. Men något som oroar polisen är att narkotika i samband med fotbollsmatcher ökat, liksom nyrekryteringen av unga killar till risksupportergrupperna.

Inför varje fotbollssäsong gör polisen en bedömning av hotbilden kring matcherna, denna hotbild ligger sedan till grund för hur man jobbar. Det polismästardistrikt som matchen äger rum i ansvarar för polisarbetet kring matchen i samverkan med supporterpolisen och tunnelbanepolisen. De poliser som jobbar vid matchen kommer också från det distriktet. Vid matcher med förhöjd hotbild gäller samma arbetssätt som vid matcher med ingen eller låg hotbild, men de poliser som kallas in för att arbeta under matchen kommer från hela Stockholms län och samarbetet är mer formaliserat.

Till mitten av 1990 talet skötte polisen hela arbetet runt matcherna, men nu har klubbarna fått mer eget ansvar. Klubbarna har personer som jobbar runt säkerheten kring matcherna och de hjälper polisen att bedöma hotbilden och har

även kontakt med de andra lagens säkerhetsansvariga. De skall se till att det finns ordningsvakter, publikvärdar, sjukvårdare och brandvakter. Polisen sätter dock upp villkoren för hur många det skall vara av ordningsvakter, publikvärdar, sjukvårdare och brandvakter.

Vid matcher med ingen eller låg hotbild:

12-15 ordningsvakter.

Cirka 50 publikvärdar.

Cirka 4 sjukvårdare.

4-5 brandvakter.

Vid matcher med förhöjd hotbild:

Minst 60-70 ordningsvakter.

Minst 160 publikvärdar.

Minst 10 sjukvårdare.

Minst 10 brandvakter

Klubbarna har numera rätt att stänga av dem som bråkar allra mest från matcherna, klubbarna har haft svårt att identifiera dessa personer då polisen skött kameraövervakningen och av sekretesskäl inte fick lämna ut bilderna. Nu när klubbarna själva sköter kameraövervakningen kan de använda informationen på bilderna själva. De är dessutom inte bundna av sekretess och kan på ett enkelt sätt lämna ut banden till polisen.

Supporterpolisen och de säkerhetsansvariga från fotbollsklubben som anordnar matchen planerar tillsammans hur de ska jobba. De pratar med motståndarlaget om hur många och vilka supportrar som kommer, liksom när och hur de kommer och vart de ska när de kommit fram. Inför större matcher är båda lagens säkerhetsansvariga med i planeringen. Man har också kontakt med supporterföreningarna Bajen Fans (HIF), Black Army (AIK) och Järnkaminerna (DIF) för att ta reda på om de har något arrangemang i samband med matchen.

Polisen finns med vid fotbollsmatcher för att rycka in om det blir ordningsstörningar eller bråk på eller runt arenan, men framför allt för att förhindra att problemen alls uppstår.

När många poliser finns på plats har det en dämpande effekt. Tanken är att de som vill slåss inte ska ha möjlighet att göra det i samband med fotbollsmatcher och i närheten av arenorna.

Grundinställningen från polisens sida är att inte ha för många poliser på läktarna. De befinner sig i stället bakom eller utanför och följer vad som händer före, under och efter matchen. Målet är främst att skydda allmänheten, alla de som är där för att se på fotboll utan att bråka.

Ett arenabefäl styr polisens arbete på under fotbollsmatchen och kan i undantagsfall ta över befälet även för arrangörens ordningsvakter. Normalt är det arrangörens säkerhetsansvariga som styr ordningsvakternas arbete.

Det värsta som kan hända under en match är att det blir oroligheter på arenan. Arenorna är svåra miljöer att arbeta i, med mycket folk och livlig stämning.

Oroligheterna kan orsakas av småsaker som att någon upplever att det blir ett felaktigt domslut eller stör sig på ett beteende från någon ledare eller spelare i motståndarlaget. Det finns dessutom hela tiden en risk för sammandrabbningar mellan supportergrupperna.

När något händer går i första hand arrangörens publikvärdar och ordningsvakter in och plockar ut de personer som stör. Om inte det räcker tar polisen över. (www.polisen.se, 2008)

Syfte och Frågeställningar

Syfte

Vårt syfte med detta arbete är att få reda på vad supporterpolisen har för arbetsuppgifter före, under och efter en fotbollsmatch samt att ta reda på hur supportrarna ser på deras arbete. Vi är intresserade av hur polisen arbetar och har funderingar på att fördjupa oss i ämnet under vår yrkeskarriär inom myndigheten.

Frågeställningar under intervjun med Polisinspektör Stig-Örjan Saether

Syftet med intervjun var att få reda på polisens taktik, om det nu finns någon sådan, deras förberedelser, eventuella samarbetspartners som andra myndigheter, restauranger, pubägare m.fl. Vi ville få reda på hur de jobbade med/mot supportrarna, spanar de? Infiltrerar de? Följer de efter dem? Hur delas supportrarna in? Risk- och hotbilda-bedomningar, hur då? Vad har poliserna för utbildningar? SPT kanske? Vad är det som idag faktiskt fungerar? Vad fungerar inte? Förändringar historiskt sett? Hur ser rekryteringen ut till risksupportergrupperna? Vad ska man göra för att få stopp på den? Och sist men inte minst så ville vi veta hur själva organisationen ser ut.

Frågeställningar under intervjuerna med supportrarna och DIF:s

säkerhetsansvarige Mats Olsson

- Vilka förberedelser har ni för att främja säkerheten och stävja våldet runt matcherna?
- Har du/ni märkt av några attitydförändringar, både hos polis och supportrarna, har det t.ex. Blivit tuffare och aggressivare?
- Har du/ni några idéer/tankar/förslag angående förbättringar och förändringar kring våldet och säkerheten runt matcherna, både på och utanför arenorna?
- Vad har du/ni för syn på polisens arbete/taktik runt matcherna?

Metod

I detta examensarbete har vi använt oss av intervjuer samt våra egna erfarenheter. Vi är intresserade av vilken bild supporterklubbarna har om hur arbetet sker på och under matcher i fotboll. Vad gör klubbarna och polisen för att stävja våldet samt hur går förberedelserna till inför och under matchen. Vi har därför intervjuat en polis som arbetar med dessa frågor och vi valde att göra intervju de tre stora Stockholmsklubbarna; AIK, Hammarby och Djurgården i fotboll.

Vi ansåg det lämpligast att använda oss av intervjumetoden då det är lättare att få en bild av och åsikter på hur själva arbetet går till. Det är lättare att få information kring detta genom att föra en dialog med en insatt person än att skicka ut enkäter.

Intervjuerna gick till på sådant sätt att vi sökte information om vilka vi kunde intervjua. Vem är mest lämplig att höra om dessa frågor? Vi fick tag på en polisinspektör som arbetar på supporterpolisen. Vi frågade ifall han ville vara anonym men han hade inga problem med att ställa upp med namn och titel. Intervjun med honom gick till på följande sätt att vi bestämde med honom en tid där vi kunde träffas och vart. Dokumentationen av intervjun gjordes med hjälp av inspelningsfunktionen på en mobiltelefon och därefter sammanställde vi den till skrift. Intervjuerna med AIK och Hammarby har skett genom ett privat möte med en supporter från vardera klubb som är väldigt insatta i sin klubbs organisation. Vi tog kontakt med press- och informationsansvariga på Djurgårdsklubben för att höra vem som kan vara mest lämplig att intervjua med våra frågor. Av honom fick vi numret till den säkerhetsansvariga på Djurgården. Denna intervju skedde genom telefonkontakt och sammanställdes sedan till skrift. Supportrarna som blev intervjuade ville vara anonyma, medan Mats Jonsson, säkerhetsansvarig på Djurgården inte hade några problem med att ställa upp med namn och titel i vårt arbete.

Arbetet har sedan sammanställts vid olika tillfällen då vi har träffats och diskuterat.

Resultat

Intervju med Polisinspektör Stig-Örjan Saether den 6 juni 2008.

Hur går arbetet till?

Inför en match tar polisgruppen reda på underrättelsematerial som kan finnas. De försöker få reda på om något är på gång, ifall de har fått in något tips. De pratar också med ordningsvakter som jobbar på de pubar och krogar där supportrar kan tänkas vara för att få en bedömning om hur läget är. Har det varit stökigt på krogen, är de väldigt onyktra m.m.

Gruppen har en skyldighet att göra en hotbilsbedömning om matchen. En bedömning görs genom att man kollar på arrangemanget, hur många som kan tänkas gå på matchen, vilka säkerhetsansvariga som kommer att arbeta på matchen, vart sitter de olika klackarna under matchen. Hur kommer de gästande supportrarna ta sig in till Stockholm och till arenan, finns det någon reseansvarig som de kan kontakta för att få information. Polisen följer med bussarna och hänvisar vart de kan parkera vid arenan.

Gruppen har ett möte med polisinsatschefen för att bedöma läget. De diskuterar informationen som tillhandahållits och gör en bedömning om hur många poliser som kan tänkas behöva ställa upp och arbeta inför och under matchen.

Innan en matchstart försöker polisen "hänga på" supportrarna för att se vart de befinner sig, hitta deras samlingsplats och vara på den platsen för att bedöma läget, känna av stämningen. Polisen observerar dem från det att de lämnar samlingsplatsen till att de kommer till arenan. De meddelar hur situationen verkar till Polisinsatschefen.

Efter matchen observerar de och följer efter risksupportrarna för att se vart de går någonstans. De kanske är kvar på området och kommer det kanske att krävs någon form av insats emot dem. Polisen följer efter för att observera om de verkar gå till en eftersamling och i så fall se efter vart den är.

Vad fungerar bra?

Samarbetet med T-banepolisen fungerar mycket bra. De är kanske inte så många men de är ändå flexibla ifall det skulle hända något.

Något annat som fungerar bra är videodokumentation, faktiskt otroligt bra. Det fungerar så att en filmar med två skyddar filmaren. De går lite vid sidan av gruppen. Det är annars mycket svårt att få vittnesuppgifter därför fungerar videodokumentationen bra. PM görs på personerna som kan vara aktuella att "kolla upp" vid senare tillfälle. Något som eftersträvas är bra anmälningar så att det kan bli fällande domar av dem i senare skede.

Det läggs mycket resurser från klubbarnas sida för att motverka våldet inne på arenan. Det är oftast bra folk på arenan och det sker videoövervakning på stadierna.

Vad fungerar mindre bra?

Lagarna och åtgärder som är tillför att motverka våldet på och utanför arenan är väldigt tafatta. De behöver verkligen skärpas.

Det finns ingen åklagare som är insatt i hur situationen kan se ut på och utanför arenan. De är oftast oförstående till vilka åtgärder som behövs göras.

Förut ansågs det tråkigt att arbeta med och mot supportrarna men med tiden har intresset ökat att arbeta med detta för poliserna.

Frågan på hur det har sett ut tidigare får vi svaret att det är mer våldsammare nu än tidigare. Stig-Örjan Saether har jobbat fem år som supporterpolis och märkt att strulet runt arenorna har flyttats därifrån till mera okända platser därav är det av stor vikt att finna samlingspunkterna för bråken. Arbetet att finna bråken har fungerat bra men det har i sin tur lett till spontanbråk som drabbar tredje man istället. När vi frågar om vad som händer berättar han att folk kastar mer saker mot varandra och händelsevis även på polisen. Det är mer brutalare t.ex. fler människor som slåss, vapen används, slår även på liggande personer. Förut slogs man för sitt lag, men nu slåss också andra personer som inte hejar på något lag t.ex. kriminella grupper, undergrupper.

Sker det någon rekrytering och i så fall på vilket sätt?

AIK hade en rekryteringskampanj på hovet i vintras 2008. De går till så att en rekryterare pratar med en grupp på fyra, fem stycken men även enskilt för att locka personer till deras organisation.

Samarbetet mellan föreningar och polis fungerar bra. Det går ändå lite i vågor, Black Army, Bayern Fans fungerar ändå bra just nu. Överlag har det fungerat bra men det är lite frostigt med djurgårdens supportergrupp, Järnkaminerna.

Det finns uppskattningsvis 1000-1500 risksupportrar medan för några år sedan 800 stycken. Man kategoriserade dem förut i a, b, c skalor. Men nu gör man bara den indelningen av vanliga supportrar och högrisksupportrar. Stig-Örjan Saether anser att 1000-1500 är ett stort antal.

För att motverka att ungdomar hamnar i dåliga umgängen arbetar supporterpolisen med dem som är under 18 år och befinner sig i riskzonen. De skickar ut brev till föräldrar och socialen om att deras barn har blivit avvisade, avlägsnade eller tillfälligt omhändertagna enligt PL § 13. De skickade ut 200 brev förra året. Det var mellan 70-80 % av föräldrarna som var positiva till detta arbete. Det är många ungdomar som har försvunnit efter att breven skickats ut. Andra städer har anammat denna metod bland annat Göteborg och Malmö. Stig-Örjan Saether anser att det är ett enkelt sätt att visa föräldrar vad som skett.

Ungdomar som bråkar har ingen speciell samlingspunkt då de äldre ofta samlas på sina lags pubar därav är det svårare att hålla reda på ungdomarna.

Hur ser organisationen ut?

De är sju stycken totalt på supporterpolisen. Två av dem är ansvariga för Djurgården, Stig-Örjan Saether och gruppchefen som även är FU ledare. En är ansvarig för AIK, Och de sista två för Hammarby. Sedan har de också två utredningsansvariga som har hand om just utredningarna. Gruppen arbetar med sina egna utredningar, håller förhör etc.

Intervju med medlem från Hammarbys supporterförening Bajern Fans den 4 augusti 2008

1. Vilka förberedelser har ni för att främja säkerheten och att stävja våldet runt matcherna?

Det är inga speciella förberedelser mer än att det kan skilja sig lite om det är derby eller en vanlig match mot lagen utanför Stockholm. Klubben har en policy om hur man skall uppföra sig och vad man får ta med sig in på en arena, och det kan vara att man inte har med sig bengaliska eldar eller tillhyggen. Vidare försöker man hålla ihop gruppen så ingen blir ensam. Är det derby är det ju mera upphaussad stämning, det ligger bråk i luften och man får tänka sig lite mera för vart man går och vilka pubar man besöker. De som sitter högre upp i hierarkin i supporterklubben har en dialog med polisen och vakter så det är rätt bra organiserat tycker jag. Särskilt under derbyna är det många poliser som bevakar, och runt själv arenan är man faktisk trygg. Man vet vart polisen vill att man skall vara och vart de vill att vi inte är och det är bara att respektera, det är ju för att olika grupperingar inte skall möta varandra. Det beror på, men när det är matcher mot lag från andra städer är det i princip alltid lugnt och fint, visst det kan stå några och kasta sten på supporterbussen från det andra laget eller liknande men de är så få så dem blir rätt snabbt infångade, samma sak när vi är på bortamatcher. Då är det givetvis ännu viktigare att vi håller ihop och inte delar upp oss. Vi blir ju inskickade i bussen rätt så smidigt och det är en sorts förberedelse.

2. Har du/ni märkt av några attitydförändringar, både hos polis och supportrarna, har det t.ex. blivit tuffare och aggressivare?

Inte i min grupp av supportrar vi som bara vill se på fotboll och ha gemenskapen runt en klubb man älskar, men sen finns dessa som kallar sig supporters men bara är ute efter bråk. De är våldsamma och har en bedrövlig skiter i allt mentalitet, de är bara ute efter bråk och gömmer sig bakom klubbemblemet, klubben tar ju verkligen avstånd från dessa. Man vet vilka de flesta är men nyrekryteringen är snabb och det har tyvärr fått stor medial uppmärksamhet och det tycker dom bara är spännande. Så detta är ett problem, vi vet inte riktigt hur vi ska göra med dem, man kan ju vara kort mot dem men då riskerar till och med vi som skall vara deras

med supportrar stryk, så det är svårt. Vi vill helst inte ha dem runt oss men vart drar man gränsen och vilka möjligheter vi har att stänga dem ute, det vet jag inte.

Polisen vet om att det inte är alla som slåss och försöker ju se oss med olika ögon, men bråkstakarna beblandar sig med oss runt matcherna så det är givetvis svårt för dem att alltid kunna särbehandla. Vi vet genom dialogen med polisen att de också har bra koll på vilka de är, men nyrekryteringen är som sagt snabb och ibland hamnar vi vanliga supportrar i kläm och det är klart att det inte är kul. Så på ett vis kan man säga att polisen blivit lite mera brutal men det är ju bara när det verkligen brinner till. De poliser man möter runt matcherna är ju otroligt trevliga och vi vill på båda sidor ha en lugn tillställning, de är ju bara ute efter bråkmakarna.

3. Har du/ni några idéer/tankar/förslag angående förbättringar och förändringar kring våldet och säkerheten runt matcherna, både på och utanför arenorna?

Jag personligen vill ha mera synliga poliser inne ibland oss. Inte bara civila, in och prata fotboll med oss, skapa mera gemenskap. Bråkstakarna rör sig ju runt oss och då ska givetvis också poliserna vara runt oss på ett mera socialt sätt. Det finns sådana i civila kläder som kommer och snackar men det behövs flera. De flesta bråken sker inte runt arenan utan någon annanstans, om man är runt oss mera så kanske man tidigare kan få nys om var eller liknande.

Bengaliska eldarna är ett problem, jag vet inte hur lagstiftningen ser ut men man borde kunna filma klackarna mera och identifiera de som använder dem.

Hårdare straff tycker jag skulle vara bra, det känns som att man inte får någon påföljd alls nu för tiden, det borde vara mer avskräckande med högre straff.

Vidare måste alla ungdomar fångas upp i riktiga supporterketsar snabbare, vi finns ju här och har kul utan att slåss. Gemenskapen är lika stor hos oss fast vi inte slåss, de måste få upp ögonen för oss på ett bättre sätt så inte de andra grupperingarna suger upp dem tidigt.

4. Vad har du/ni för syn på polisens arbete/taktik runt matcherna?

Jag tycker dom sköter sitt jobb väl, de är runt oss vanliga supportrar på ett avvaktande och övervakande sätt. De måste vara runt oss och det är bara att acceptera, jag känner mig inte provocerad av deras närvaro, mera trygg om något. Jag känner dock flera som inte tycker det är lugnande utan provocerande att polisen är runt oss för mycket, men de inser att så fungerar det för tillfället. Att de har poliser som kommer och snackar med oss är ju väldigt bra men jag vill se mera av det. Jag tror lösningen ligger i ännu mera kommunikation med oss supportrar och det känns som att även polisen strävar efter detta. Skillnaden man känner rent spontant är att om vi är på bortamatch så vill polisen bli av med oss snabbare än snabbt och det kan vara frustrerande, jag vet inte om dem som kommer till våra hemmamatcher känner likadant men det kan jag tänka mig. Men om man ser till det stora hela så är det nog bra för chansen att man blir hopblandad med andra supportrar blir ju minimal. Eftersom slagsmålen sker en bit ifrån arenorna så borde polisen vara väldigt mobila men ha sin bas om man nu kallar det så vid arenan.

Intervju med medlem från AIK:s supporterklubb Black Army den 7 augusti 2008

1. Vilka förberedelser har ni för att främja säkerheten och att stävja våldet runt matcherna?

Inför varje enskild match så tror jag inte vi har några direkta sådana förberedelser. Det gäller att använda sunt förnuft och att kommunicera med poliser, ordningsvakter och publikvärdarna. Däremot så har vi öppet deklarerat att vi tar avstånd mot allt våld och skadegörelse. Alla i Black Army ska veta vad som gäller. Vi ska inte ha med oss olika former av pyroteknik in på arenorna då vi vet att det är förbjudet och att det straffar både den enskilda individen och klubben i våra hjärtan, men tyvärr är det ganska vanligt. När vi har bortamatch så vet vi också att vi får sitta kvar inne på arenan och att vi därefter slussas ut till bussarna, det är ibland jäkligt frustrerande men man vet varför det är så och att vi inte kan göra så mycket åt det just då. Det har ju blivit så för att det finns några få procent idioter som tycker om att slåss och förstöra för allt och alla. Vi pratar med supporterpoliserna med jämna mellanrum och försöker därefter informera vad som gäller. Så de förberedelser vi har inför varje säsong är att informera våra supportrar hur de ska bete sig, vad de inte får ha med in på arenan och vad polisen och publikvärdarna vill hur saker och ting ska gå till. Vi lämnar naturligtvis också synpunkter och möts ibland på halva vägen.

2. Har du/ni märkt av några attitydförändringar, både hos polis och supportrarna, har det t.ex. blivit tuffare och aggressivare?

Det har definitivt blivit en mera aggressiv stämning kring fotbollen i stort. Rekryteringen till oss har blivit större, vi blir allt fler medlemmar. Följaktligen blir då även huliganerna fler, jag vill inte kalla dem supportrar för det är dom inte! Nyrekryteringen till firmorna har ökat markant, något jag både läst i media och själv bevittnat. De är många gånger väldigt unga. Det har t.om. utvecklats så att flera firmor har ett sidogäng, man kan nästan kalla det för ett juniorlag som håller ihop och stötts av den riktiga firman med de lite äldre killarna, nästan alla är män även om det finns några ytterst få kvinnor. Under tex. våra derbyn så är det alltid en mer uppiskad stämning, mer folk på läktarna, fler poliser osv. Man märker då av att det är något i luften, det vibrerar på något sätt. Jag tycker dock att det är

precis så det ska vara, så länge man håller sig på rätt sida så att säga, så man inte går överstyr. Det är svårt att svara på frågan om polisen också har förändrats då jag inte har några kunskaper om dem. De sköter väl sitt jobb antar jag och följer order från överordnade precis som i det militära. Ibland tycker jag det kan vara onödigt många och att det på något vis kan trigga några att starta något bråk eller så. Jag tycker dock att man kan prata med polisen, både som grupp och med den enskilda polismannen så länge man är trevlig och läget är lugnt. Kanske de har blivit lite bättre på att prata med oss, men jag vet inte riktigt. Men så fort någon gör något dumt så känns det som att de straffar alla. Låt säga att vi är på en bortamatch i Trelleborg, vi är 50-100 st. tillresta supportere, vi vinner matchen med 2-0, publiksiffran är 3500, Trelleborg har mig veterligen inga s.k. risksupportrar, jag tycker att det inte är nödvändigt att låta oss sitta kvar, sedan fösa oss som boskap till bussarna eller tåget. Det hade varit mycket bättre om polisen suttit i sina bilar och bussar utanför arenan och bara varit i beredskap utifall något skulle hända, istället för som nu, alltid tro att något kommer att hända om de inte omringar oss.

3. Har du/ni några idéer/tankar/förslag angående förbättringar och förändringar kring våldet och säkerheten runt matcherna, både på och utanför arenorna?

Man måste få stopp på nyrekryteringen till firmorna, annars kommer det bara bli fler och fler och värre. Låt dom kameraövervaka oss och straffa sedan den som gör något direkt. Dels med böter eller fängelse men också att han eller hon inte får komma tillbaka till arenan. Inför någon form av nolltolerans, en gång är en gång för mycket. Jag tycker klubbarna och vi gör vad vi kan, låt samhället ta hand om brottslingarna precis som i övriga sammanhang. Jag tror att man måste ge hårdare straff till individen, inte till klubbarna. Utanför arenorna är det naturligtvis inget klubbarna kan göra. Om firmorna träffas på någon äng någonstans och vill puckla på varandra så tycker faktiskt jag dom kan få göra det så länge inte allmänheten råkar illa ut. Sen kan ju polisen ta alla för misshandel och så blir vi av med dem. Jag tycker det är bra att de visiterar alla innan de går in på arenan, det är ett bra exempel på att klubbarna tar ansvar.

4. Vad har du/ni för syn på polisens arbete/taktik runt matcherna?

Ytterligare en svår fråga då jag inte är insatt i polisens arbete. Deras mål är ju att inget ska hända antar jag. De verkar ha fått stora resurser och bra utbildningar med all deras utrustning osv. Under en "vanlig" match tycker jag inte man ser dem så mycket, vilket är bra., om det inte händer något vill säga. Så tycker jag dock alltid det skall vara vilket det inte är. Under en högriskmatch mot, låt oss säga Djurgården, så står de alldeles nedanför läktarna hela tiden med full utrustning. Om de hade befunnit sig utanför arenan eller någon annanstans så tror jag fullt fokus hade varit på matchen och inte på dem. De hade räckt med några få, kanske civila som hade kunnat informera de andra, de har ju radio. Om något skulle inträffa så kan de snabbt vara på plats. Jag tror att deras blotta närvaro kan trigga igång de mindre fotbollsintresserade "supportrarna" som jag istället vill kalla för huliganer eller våldsverkare. Samma sak som jag nämnde tidigare, förs inte ut oss som boskap mot bussarna eller mot tåget om det inte har varit stökigt innan. De ska hålla sig i bakgrunden. Många åker själva till bortamatcherna men vill ändå stå i klacken bland alla oss andra. Jag har varit med om folk som blivit tvingade på bussen och nästa dag utan ersättning fått åka tillbaka till orten och hämta sin bil, det är riktigt dåligt! Under en match på Råsunda, om vi är bortalag så är det vi som får sitta kvar oftast. Efteråt kanske man ska någonstans och dricka en öl eller åka till ett speciellt ställe, då får man inte det för man vill inte att vi ska komma i kontakt med det andra lagets supportrar. Det kan jag förstå men man måste också kunna läsa av personen som polis. Om man inte är stökig eller full, då tycker jag man ska kunna gå vart man vill. Annars tycker jag man drar alla över en kam och straffar enskilda personer trots att de inte gjort något som helst fel. Det är säkert svårt att göra en sådan bedömning i vissa lägen men man måste ändå försöka.

Telefonintervju med Mats Jonsson, Säkerhetsansvarig DIF den 15 oktober 2008

1. Vilka förberedelser har ni för att främja säkerheten och att stävja våldet runt matcherna?

Förberedelser runt en match sker genom att man gör hot- och riskbildsanalys. Man går helt enkelt igenom olika händelseförlopp som kan tänkas ske. T.ex. när åskådare lämnar arenan vart ska de gå, är det stopp på kollektivtrafiken. Hur ska kvarhållningen av supportrarna ske, sker det något annat i närheten?

2. Har du/ni märkt av några attitydförändringar, både hos polis och supportrarna, har det t.ex. blivit tuffare och aggressivare?

I ett längre perspektiv har det blivit en attitydförändring. Det har alltid i supporterleden varit någon form av myndighetsförakt, man kan säga att både ordningsvakt och polis bemöts med en viss skepticism hos supportern. Det är någon som alltid har funnits men på senare tid blivit värre. Attityden och arbetsklimatet har hårdnat. Ordningsvakt och polis arbetar ständigt med att hantera konflikter på ett väldigt smidigt och bra sätt som de kan göra. Det har blivit motsatts förhållande någonstans mellan supporter och polis, som är ganska påtaglig. Och i synnerhet om vi pratar derbyn. Attityden har förändrats.

En anledning till att det är ett hårdare klimat/attityd kan vara att när man kommer till arenan så möts du av ett antal kravallutrustade poliser som inte gör någon särskilnad på om du är supporter eller om du är huligan. Naturligtvis gör polisen särskilnad men det kan vara svårt som supporter att se den särskilnaden därför att den är marginell. Dessutom är polisen vid innerplan, på läktaren eller vid klackens närhet och då kommer myndighetsföraktet in i bilden igen. Supportrarna kanske börjar ifrågasätta vad de gör där, varför vill de ha bråk, varför skapar de det här? Det finns många hur många ursäkter som helst att dra upp. Det kan ha en inverkan på varför det har blivit som det blivit.

3. Har du/ni några idéer/tankar/förslag angående förbättringar och förändringar kring våldet och säkerheten runt matcherna, både på och utanför arenorna?

Det som man måste arbeta mer med på supporterhåll är attitydfrågan. Att kunna arbeta mycket och ihop med att få in en ny attityd bland sina supporterled som man representerar. Då tror jag man har kommit en jättestor bit på vägen. Supporterklubbar, supporterföreningar och supportrar måste ta ansvar, våga säga ifrån när någon kliver över gränsen. Klubbarna måste också bli något bättre på att tydligt markera och visa vart man står och vad man står för. Vilken typ av publik vill vi ha på våra arrangemang? Där får också klubbar och establisemang och då tänker jag på både förbund och polis förlägga matcherna på helt andra tider. Det finns inte en vettig människa som tar med sin 7-åriga grabb och kollar på fotboll en onsdag klockan 20. Där måste man tänka om därför vi får ju den publik vi förtjänar. Vill vi ha en vettig typ av publik då lägger vi halvvägs in på kvällen. Då får vi den typen av publik vi förtjänar.

4. Vad har du/ni för syn på polisens arbete/taktik runt matcherna?

Polisens arbete under matcherna fungerar bättre nu än vad de gjorde i våras. Nu är det en större lyhördhet, en större samarbetsvilja för att möta problematiken. Man lyssnar mycket på klubbar, man har en dialog med supportrar. Det är på väg någonstans till det bättre. Men vi är ju långt ifrån hemma där, vi är ju inte i mål än. Det är en process som tar lite tid, men jag tror man är inne helt på rätt väg. En duktig polis ska ju verka utan att synas. Man ska inte märka att han är där ens en gång men likväl ska man gå därifrån och känna en trygghet i att polisen har varit där. Och där har vi en bit på väg, någon form av low policing som ska in.

Analys

Om vi börjar med en analys av intervjuerna med de två supportrarna från Hammarby och AIK så kan vi se stora likheter i det att man har förståelse för polisens agerande i uppkomna situationer, men deras kunskaper i polistaktiken är begränsad.

Båda dessa intervjupersoner ser en förändring i attityden gentemot polisen på så vis att det har hårdnat mellan dessa två parter under en tidsperiod på några år. De anser båda att polisen är bra i sin kommunikation och att de oftast får ett trevligt bemötande och kan prata med varandra, men så fort det uppkommer en situation då polisen blir tvungen att agera så anser båda att vanliga supportrar även de drabbas p.g.a. några få individers agerande. Med andra ord, de tycker polisen är dåliga på att urskilja de vanliga, skötsamma supportrarna mot de s.k. risksupportrarna. Då kan man fråga sig om det finns något lämpligt sätt att lösa denna situation?

Båda intervjupersonerna är helt för en hårdare lagstiftning och för att klubbarna ska videodokumentera på ett bättre sätt än idag så att individerna som står för våld och skadegörelse ska kunna identifieras och lagföras direkt. Klubbarna ska inte straffas för dessa individers handlingar.

En annan påtaglig likhet mellan intervjuerna är att det anses vara för många poliser nära supportersektionerna, vilket i sin tur kan uppfattas provocerande. Skulle det bli mindre bråk och oroligheter om poliserna var färre och med mindre utrustning, eller om de stod utanför arenan?

Nu har vi sammanställt intervjuerna med de två supportrarna och vi tänkte nu fortsätta med intervjuerna av supporterpolisen och med Djurgårdens säkerhetsansvarige Mats Jonsson.

Mats har samma åsikt som supportrarna angående attitydförändringen, det har hårdnat. Mats har en teori om att en av anledningarna till detta kan vara att supportrarna möts av fullt utrustade poliser i stort antal när de kommer till arenorna. Denna uppfattning delas också av de två supportrarna vid intervjuerna.

Polisen anser att det inte har skett någon förändring överlag. Däremot så har våldet blivit grövre supportrar emellan och mellan polis och supportrar. Stig-Örjan Saether anser vidare att problemen har flyttats ifrån arenorna och att detta i sin tur lett till spontanbråk som kan drabba tredje person. Stig-Örjan håller med supportrarna angående videodokumentationen och att regler och lagar måste skärpas. Polisen anser att videodokumentationen idag fungerar väldigt bra då klubbarna själva sköter detta. Det har lett till att de tidigare sekretessproblemen har försvunnit och poliserna kan därför lagföra dessa personer. I intervjun med Hammarbysupportern kommer det fram att han vill öka supporterföreningens möjligheter att begränsa risksupportrarnas tillträde till hans klubbs supporterläktare på hemma och bortamatcher. Detta tillsammans med andra metoder kan förhoppningsvis minska den rekrytering som sker till de så kallade firmorna. Det framkom av intervjun med polisen att rekryteringen ökat, nästintill fördubblats.

Både Stig-Örjan och Mats anser att samarbetet mellan polis och klubbar fungerar bra, men att det kan bli bättre. Mats anser att polisen lyssnar mer på klubbarna och för en dialog med dem.

Diskussion

Vi får den uppfattningen efter analysen att kunskapen från supportrarna om hur polisen arbetar är begränsad. Vi måste nämna det också att vår kunskap om hur polisen agerar och arbetar inför och efter en match varit medelmåttig. Men efter att ha haft intervjun med supporterpolisen så har denna kunskap ökat.

Supportrarna visar ändå en förståelse över polisens handlande då det uppkommer en situation då polisen måste agera. Men är det lugnt och städat känner de en provokation av att polisen är närvarande. Mats ger då som förslag att polisen ska arbeta mer civilt och dolt så kallat "low policing"¹, verka utan att synas. Hur ska man då förhålla sig till detta att supportrarna har förståelse över polisen agerande om det händer något men inte om det är lugnt? Kan Mats förslag vara ett sätt att lösa detta dilemma? Vi kan även utläsa i Brås rapport 2008:20 att en långsiktig åtgärd för att stävja ordningsstörningen vid fotbollsmatcher är att öka polisens kunskapshantering av folkmassor.

Vi har uppmärksammat en förändring inne på arenan. Nämligen den att det är färre poliser som syns, alltså som står i närheten av klackarna. Men att utanför arenan finns det gott om poliser, varken en ökning eller minskning.

I en artikel från DN den 25 augusti 2008, kan man läsa att polisen hade för avsikt att synas och att vara aktiv. Detta går inte hand i hand med det som står i Brås rapport eller det förslag Mats gav, säkerhetsansvarige på Djurgårdens klubb. Visserligen kanske polisen hade en annan avsikt från början men i och med att det blev en väldigt hetsk stämning och stökigt var polisen tvungen att byta taktik. Vi får den uppfattningen att "low policing" tillämpas inne på arenan men utanför arenan är polisen väldigt aktiva i den bemärkelsen att de syns överallt och dirigerar trafik och supportrar från stationen samt tunnelbanan till arenan. Men polisen är passiva då de tillåter ganska mycket stök och ingriper endast vid allvarliga ordningsstörningar. Denna uppfattning bygger vi på våra egna erfarenheter då vi bevittnat många matcher. Det vi sagt ovan tycker vi kan kallas

¹ Mats Jonsson Säkerhetsansvarig, telefonintervju den 15 oktober 2008

för "high policing" och i Brås rapport har det gjorts en undersökning då dessa metoder tillämpats på två separata platser. Det visade sig att "low policing" var en bra metod att arbeta efter, då den allmänna ordningen upprätthålls fastän det var mindre poliser samt att den bidrog till en god stämning. Vi får nästan intrycket att polisen inte riktigt vet vilken metod som ska tillämpas då dessa metoder verkar blandas när det är fotbollsmatcher. Mindre poliser inne på arenan men kravallutrustade poliser utanför arenan.

Hur ska poliserna förhålla sig? Vår förståelse av intervjuerna ger följande att supportrarna ibland kan känna sig orättvist behandlade då något ordningsstörande sker under matchen. De får känslan av att poliserna inte gör skillnad på risksupportrar och supportrar. Denna uppfattning tas även upp i Brås rapport (2008: 20 s. 69):

”Polisens syn på sin roll i samband med fotbollsmatcher är att upprätthålla ordning. Stor uppmärksamhet riktas därför mot den begränsade grupp som vill bråka, vilket i sin tur riskerar att gå ut över den stora skötsamma publiken”

Kan polisen agera på något annat sätt så att den skötsamma skaran inte drabbas? Vi har svårt att finna någon lösning på detta.

När det gäller nyrekryteringen till de så kallade Firmorna så anser både polisen, klubbarnas säkerhetsansvariga, supportrarna och vi själva som författar denna uppsats att något måste göras. Som vi har nämnt i intervjun med supporterpolisen så har gruppen risksupportrar ökat kraftigt, från ca. 800 för bara några få år sedan till mellan 1000-1500 idag². Vi har inga kunskaper i detta och kan därför inte svara på varför det ökar. Vad är det som ligger bakom? Vad är det som lockar dessa unga män? Vi i gruppen har fått en bild av att de flesta av dem är kriminella eller i vart fall har ett kriminellt förflutet. Men en del är helt vanliga unga män med familj, barn och de har ett arbete, med andra ord vanliga svenssons.

Att på ett tidigt stadium informera föräldrar till dem som är under 18 år och medlemmar i dessa grupper är ett arbetssätt som supporterpolisen i Stockholm har

² Stig-Örjan Saether, Kriminalinspektör, intervju den 6 juni 2008

jobbat med ett tag. Det har fungerat bra och spridit sig till polisen även i Göteborg och Malmö. Det uppskattas av de allra flesta föräldrarna och vi tror att det kan vara ett bra sätt att minska risken för att ungdomar hamnar i fel grupper och till slut blir risksupportrar. Som vi skrivit i tidigare stycke och fått information av intervjuerna är att det finns kriminella inblandade i gruppen med risksupportrar. Det kan i sin tur leda till att ungdomar influeras av dessa personer och börjar begå brott. Därför ska man på ett tidigt stadium försöka förhindra detta och arbetssättet som supporterpolisen arbetar med kan minska denna risk.

Numera så får fotbollsklubbarna stänga av supportrar som missköter sig på arenan, vilket är bra och kan underlätta arbetet att få våldet att försvinna eller i vart fall minska kring fotbollen. Men har det någon verkan? De som går på fotboll för att slåss eller begå skadegörelse, är de intresserade av fotboll? Älskar de att stötta sitt lag och anordna massiva tifon? En del av dem gör det säkert men vi tror att de allra flesta av dem inte är intresserade av det. Bryr de sig om ifall de inte får komma in på arenan eller inte? De kan ju slåss utanför arenorna eller på andra platser som blir allt vanligare, precis som supporterpolisen i intervjun var inne på.

Samtliga som vi har intervjuat är eniga och vi själva håller med om att lagstiftningen måste bli bättre på området. Risksupportrarna förstör för klubbarna som får böter av fotbollsförbundet och måste betala kostnaderna för skadegörelsen i de flesta fall. Supportrarna och deras supporterklubbar drabbas på så sätt att de får dåligt rykte och de kan komma i kläm när polisen måste agera och gå in i folkmassorna. Allmänheten (barnfamiljer och övriga) drabbas när de känner otrygghet för att gå på en fotbollsmatch.

När vi skriver att lagstiftningen måste bli bättre så menar vi att individen som missköter sig ska bli dömd till ett hårdare straff än vad som är fallet idag. Bevisningen håller ju på att styrkas upp med den allt mer omfattande kameraövervakningen och civila poliser samt klubbarnas säkerhetsansvariga närvarande. Ska en person som blivit dömd en eller flera gånger få komma in på arenorna eller ska personen stängas av viss tid eller på livstid utöver ett eventuellt fängelsestraff eller böter? Vi får i vart fall uppfattningen efter intervjuerna att saker och ting på området håller på att förändras och förbättras till de allra flestas

glädje. När de berömda stockholmsderbyna tappar i antalet åskådare från 35.000 i början av 2000-talet till 12.500 (Hammarby – Djurgården 2008-10-20) så är det något som är fel.

Källförteckning

Rapporter:

Nordqvist, L. (2008). *Strategier mot fotbollsrelaterade*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. (BRÅ-rapport : 2008:20).

Tidningsartiklar:

Hallberg, L & Sörbring, G. (2008). Skandal på fotbollsderby. *Dagens Nyheter*, 25 augusti.

Webbsida:

(2008). *Polisarbete vid fotbollsmatcher*. (Elektronisk). Stockholm: Rikspolisén. Tillgänglig: <<http://www.polisen.se/inter/nodeid=8938583&pageversion=1.jsp>> (2008-10-10).